

GUIA DOCENT

**Investigació,
Desenvolupament i Innovació
del Currículum**

Grau de Pedagogia

Curs 2012-2013

3r Curs

Davinia Palomares Montero

Joan A. Aparisi-Romero

1. DADES INICIALS D'IDENTIFICACIÓ

Nom de la assignatura:	Investigació, Desenvolupament i Innovació del Currículum
Caràcter:	Obligatòria
Titulació:	Grau de Pedagogia
Curs i Aula	3r
Departament:	Didàctica i Organització Escolar
Nombre de crèdits ECTS:	6
Unitat temporal:	2n Quadrimestre

2. INTRODUCCIÓ A L'ASSIGNATURA

Aquesta assignatura és obligatòria del Grau de Pedagogia i s'articula al voltant de l'estudi dels aspectes i dimensions del currículum en el sistema educatiu espanyol.

Es centra fonamentalment en els processos d'elaboració de currículum -disseny- i del posterior desenvolupament. A més a més es busca aprofundir en la innovació curricular com a ferramenta de canvi i de millora educativa. S'abordaran els marcs teòrics que aposten al coneixement de les concepcions i perspectives del currículum, teories i models de disseny. Tanmateix es tractaran tant els àmbits com els agents que intervenen en qualsevol procés curricular i es presentaran els models de canvi curricular i les estratègies d'innovació didàctica, així com les diferents teories al voltant del disseny i execució dels programes curriculars. L'accés al coneixement proposat afavorirà la intervenció dels estudiants com agents crítics en el disseny, desenvolupament i innovació curricular. El seu estudi requerirà una mirada reflexiva des de la política curricular a les pràctiques del professorat en els centres.

3. COMPETÈNCIES

COMPETÈNCIES GENERALS	
Competència G 1	Capacitat d'anàlisi i síntesi
Competència G 2	Capacitat d'organització i planificació
Competència G 3	Capacitat de comunicació professional oral i escrita en les llengües pròpies de la Universitat de València
Competència G 4	Capacitat d'utilització de les TIC en l'àmbit d'estudi i context professional
Competència G 6	Capacitat de gestió de la informació
Competència G 7	Capacitat de resolució de problemes i presa de decisions
Competència G 9	Capacitat de treballar en equips multi i interdisciplinaris
Competència G 10	Capacitat per integrar-se i comunicar-se amb experts d'altres àrees i en distints contextos
Competència G 11	Reconeixement i respecte a la diversitat i foment de la interculturalitat
Competència G 13	Compromís ètic amb els drets humans i amb la sostenibilitat
Competència G 16	Desenvolupament de la innovació i la creativitat en la pràctica professional
Competència G 19	Capacitat per realitzar investigació educativa en diferents contextos

COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES	
Competència E 23	Diagnosticar necessitats, situacions complexes i possibilitats de les persones per fonamentar les accions educatives
Competència E 24	Conèixer i comprendre els processos d'ensenyament aprenentatge i la seua incidència en la formació i desenvolupament integral de les persones i les comunitats.
Competència E 25	Dissenyar plans, programes, projectes, accions i recursos educatius en diferents contextos.
Competència E 29	Elaborar i interpretar informes tècnics, d'investigació i d'avaluació sobre accions, processos i resultats educatius
Competència E 35	Conèixer i analitzar les polítiques educatives, el seu desenvolupament legislatiu i la seua incidència en les reformes educatives
Competència E 36	Facilitar i gestionar la cooperació en els processos educatius i professionals
Competència E 38	Dissenyar programes, projectes i propostes innovadores de formació i desenvolupament de recursos formatius en contextos laborals, familiars i institucionals en les modalitats presencials i virtuals
Competència E 46	Analitzar, dissenyar i avaluar les aplicacions de les tecnologies de la informació i la comunicació associades als processos educatius i formatius

4. OBJECTIUS GENERALS

- 1) Conèixer els passos necessaris per dissenyar i desenvolupar accions educatives.
- 2) Conèixer i valorar els diferents models i paradigmes del currículum i el seu sentit per la pràctica docent.
- 3) Fomentar que els estudiants adquireixen les ferramentes conceptuals i metodològiques necessàries per analitzar els processos d'ensenyança aprenentatge i el seu desenvolupament.
- 4) Potenciar la capacitat crítica de l'alumne en relació a l'anàlisi dels contextos socials, polítics, econòmics i culturals.
- 5) Conèixer els diferents models d'innovació curricular i les millores que aporten a la tasca educativa.

5. CONTINGUTS

- **TEMA 1. CONCEPTUALITZACIÓ DEL CURRÍCULUM.**

Tema 1.1. La planificació del currículum

Tema 1.2. Models i teories curriculars

- **TEMA 2. PRÀCTIQUES DE L'ENSENYAMENT**

Tema 2.1. El currículum en la pràctica

Tema 2.2. Pràctiques dominants a l'ensenyament

Tema 2.3. Mètodes i materials didàctics

- **TEMA 3. INNOVACIÓ I INVESTIGACIÓ DEL CURRÍCULUM.**

Tema 3.1. Models d'innovació curricular

Tema 3.2. Estratègies d'innovació curricular

6. ACTIVITATS FORMATIVES I METODOLÒGIQUES PER A L'ENSENYAMENT I EL APRENENTATGE.

Tenint en compte les competències, els objectius d'aprenentatge i els continguts s'utilitzarà diversos mètodes: metodologia expositiva, treball cooperatiu, discussió en grup, comentari de textos, activitats pràctiques i d'aplicació individual i en grups, etc. S'utilitzarà una metodologia participativa i dinàmica amb la finalitat de promoure la implicació i la participació de les i els alumnes en les classes, incloent explicacions del professorat per clarificar els pressuposts teòrics. Es farà el debat i es desenvoluparan treballs pràctics, exposicions i projectes de diversa índole relacionats amb la professió docent i amb la temàtica de l'assignatura.

Activitats formatives	Metodologia	Hores
Classes presencials teòriques i pràctiques	Es treballaran els continguts de l'assignatura, es debatran i realitzaran activitats utilitzant diferents recursos docents: classes magistrals, seminaris, tallers, exposicions, aprenentatge basat en problemes, aprenentatge cooperatiu, anàlisi de bones pràctiques, etc.	90
Activitats no presencials Estudi i treball autònom	- Estudi i preparació dels continguts. - Elaboració de tasques i treballs individuals i de grup. - Elaboració de documents. - Estudi i preparació de proves orals i/o escrites.	40
Tutories	Període formatiu realitzat pel professorat amb els alumnes per revisar i discutir sobre materials i temes de les classes	20
Total		150

7. TEMARI I PLANIFICACIÓ TEMPORAL

TEMES	CONTINGUT	SETMANES
Tema 1	CONCEPTUALITZACIÓ DEL CURRÍCULUM	2
Tema 1.1	La planificació del currículum	1
Tema 1.2	Models i teories curriculars	1
Tema 2	PRÀCTIQUES DE L'ENSENYAMENT	2
Tema 2.1	El currículum en la pràctica	1
Tema 2.2	Pràctiques dominants a l'ensenyament	1
Tema 2.3	Mètodes i materials didàctics	2
Tema 3	INNOVACIÓ I INVESTIGACIÓ DEL CURRÍCULUM	2
Tema 3.1	Models d'innovació curricular	1
Tema 3.2	Estratègies d'innovació curricular	1

8.SISTEMES D'AVALUACIÓ DE L'APRENTATGE

L'avaluació s'efectuarà mitjançant diversos procediments, desenvolupats de forma contínua per entendre i orientar els processos d'aprenentatge. Es tindrà en compte l'assistència i participació en activitats pràctiques, tallers i seminaris, realització de treballs en grup i individuals. Els criteris d'avaluació són:

- Comprensió significativa dels coneixements més importants recollits en el programa.
- Aprofundir en l'anàlisi efectuat.
- Originalitat i implicació amb les idees que es plantegen.
- Fonament i rigor dels arguments exposats.
- Crítica raonada.
- Claredat i ordre en l'exposició dels coneixements.
- Sentit unitari i relacional dels continguts.
- Cura dels aspectes formals: presentació, ortografia, autors, paginat, cites, etc.
- Ús i treball de bibliografia adient.
- Participació activa, compromís e interès
- Compliment del plaus que es fixen durant l'assignatura per la entrega de treballs.

Cada programa de cada professor/a especifica i concreta el procés d'avaluació en cada grup.

9. BIBLIOGRAFIA

- AINSCOW, M. (2002): *Desarrollo de escuelas inclusivas*. Madrid: Narcea.
- ALVAREZ MENDEZ, J. M. (2000): *Didáctica, currículum y evaluación*. Madrid, Miño y Dávila.
- ANGULO, J y BLANCO, N. (2000): *Teoría y desarrollo del currículum*. Málaga, Aljibe.
- APPLE, M. (1996): *Política cultural y educación*. Madrid: Morata.
- APPLE, M. y BEANE, J.(Comps.) (1997): *Escuelas democráticas*. Madrid: Morata.
- BAUMAN, Z. (2007): *Los retos de la educación en la modernidad líquida*. Barcelona: Gedisa.
- BEANE, J. (2010): *La integración del currículum*. Madrid: Morata.
- BELTRÁN, F. y SAN MARTÍN, A. (2000): *Diseñar la coherencia escolar: bases para el proyecto educativo*. Madrid, Morata.
- BEYER, L. y LINSTON, D. (2001): *El currículum en conflicto. Perspectivas sociales, propuestas educativas y reforma escolar progresista*. Madrid: Akal.
- CARBONELL, J. (2001): *La aventura de innovar. El cambio en la escuela*. Madrid, Morata
- ELLIOT, J. (1990): *La investigación-acción en educación*. Madrid, Morata
- ESCUDERO, J.M. (Ed) (1999): *Diseño, desarrollo e innovación del currículum*. Madrid, Síntesis.
- FRABRONI, F. (2001): *El libro de la Pedagogía y la Didáctica: I. La Educación*. Madrid: Editorial Popular.
- FREIRE, P. (1990): *La naturaleza política de la educación. Cultura, poder y liberación*. Barcelona/Madrid: Paidós y MEC.
- GIMENO, J. (2001): *Educar y convivir en la cultura global*. Madrid: Morata.
- (2007): *El currículum: una reflexión sobre la práctica*. Madrid: Morata.
- (Comp.) (2009): *Educación por competencias, ¿Qué hay de nuevo?*. Madrid: Morata.
- [Comp.] (2010): *Saberes e incertidumbres sobre el currículum*. Madrid, Morata.

- GIMENO, J. y PÉREZ GÓMEZ, A.I. (1985): *La enseñanza: su teoría y su práctica*. Madrid: Akal Editor.
- (2008): *Comprender y transformar la enseñanza*. Madrid: Morata.
- GIMENO, J.; CLEMENTE, M.; PERRENOUD, P. y FEITO, R. (2011): *Diseño, desarrollo e innovación del currículum*. Madrid: Morata.
- GIROUX, H. (1990): *Los profesores como intelectuales. Hacia una pedagogía crítica del aprendizaje*. Barcelona/Madrid: Paidós y MEC.
- GUARRO, A. (2002): *Currículum y democracia. Por un cambio de la cultura escolar*. Barcelona: Ediciones Octaedro.
- GUTTMAN, A. (2001): *La educación democrática*. Barcelona: Paidós.
- HALLIDAY, J. (1995): *Educación, gerencialismo y mercado*. Madrid: Morata.
- HARGREAVES, A. y otros (2001): *Aprender a cambiar. La enseñanza más allá de las materias y de los niveles*, Barcelona, Octaedro.
- JAHANBEGLOO, R. (2007): *Elogio de la diversidad*. Barcelona: Arcadia.
- JIMÉNEZ, M.A. (2011): *Cómo diseñar y desarrollar el currículo por competencias*. Madrid: PPC.
- KINCHELOE, J. y STEINBERG, S. (2000): *Repensar el multiculturalismo*. Barcelona: Octaedro.
- LUNDGREN, U.P. (1992): *Teoría del currículum y escolarización*. Madrid: Morata.
- MARHUENDA, F. (2000): *Didáctica General*. Madrid: Ediciones de la Torre.
- MARTÍNEZ, J. (1989a): *Renovación pedagógica y emancipación profesional*. Valencia, Servei de Publicacions de la Universitat de València
- (1998): "Materiales curriculares y cambio educativo. Siete cuestiones abiertas y una propuesta de urgencia" en *Trabajar en la escuela. Profesorado y reformas en el umbral del siglo XXI*. Madrid, Miño y Dávila, pp. 121-140.
- (Coord) (2003): *Ciudadanía, poder y educación*. Barcelona: Graó.
- MCCARTHY, C. (1994): *Racismo y currículum*. Madrid: Morata-Paideia.
- MORIN, E. (2001): *Los siete saberes necesarios para la educación del futuro*. Barcelona: Paidós.
- PÉREZ, A. (1998): *La cultura escolar en la sociedad neoliberal*. Madrid: Morata.
- POPKIEWITZ, T. (2009): *El cosmopolitismo y la era de la reforma escolar. La ciencia, la educación y la construcción de la sociedad mediante la construcción de la infancia*. Madrid: Morata.
- SALINAS, D. (1990): ¿Qué hago el lunes? Los profesores y la Planificación de la enseñanza. *Cuadernos de Pedagogía*, Vol. 184.
- STENHOUSE, L. (1984): *Investigación y desarrollo del currículum*. Madrid, Morata.
- STUFFLEBEAM, D. (1987): *Evaluación sistemática*. Barcelona: Paidós/MEC.
- TONUCCI, F. (1990): *Ensenyar o aprendre? L'Escolacom a recerca quinze anys després*. Barcelona: Graó.
- TORRES, J. (1991): *El currículum oculto*. Madrid: Morata.
- TORRES, J. (2010): *La justicia curricular. El caballo de Troya de la cultura escolar*. Madrid: Morata.
- WHITTY, G., POWER, S. y HALPIN, D. (1999): *La escuela, el Estado y el mercado. Delegación de poderes y elección en educación*. Madrid: Morata.
- ZABALZA, M.A. (1997): *Diseño y desarrollo curricular*. Madrid: Narcea.
- ZEICHNER, K. (2010): *La formación del profesorado y la lucha por la justicia social*. Madrid: Morata.